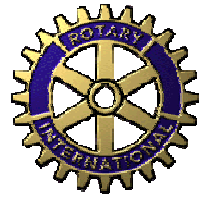

EDİRNE ROTARY KULÜBÜ 1977

2012 - 2013

Sakuji TANAKA (UR Bşk.)

Sait FEYZİOĞLU (2420.Böl.Guv.)

Akın TIRYAKIOĞLU (.Guv.Yrd.)

Tarih: 04.12.2012

Toplantı No: 1766-67

Bülten No: 1390-91

Kuruluş: Mart 1977

Charter : Mart 1980

DUYURULAR

Merhaba Sevgili Dostlar;

Geçen hafta toplantımızı Uluslararası sempozyum etkinliğimizden dolayı Perşembe gününe almıştık. Bu hafta normal düzenimize döndük. Bundan dolayı hoş görünüşe sığınarak 2 bülten yazısını bir arada yazıyorum.

Evet Trakya Megalitleri Sempozyumumuzu başarılı bir biçimde tamamladık. Katılan, destek veren tüm dostlarıma teşekkürlerimi iletiyorum. Etkinlik yazılı ve görsel basında oldukça geniş yer buldu.

Bu ayın 18' inde Asanblemizi yapacağımızı tekrar hatırlatıyorum. Asanblemizi Lalezar Restaurant' ta gerçekleştireceğiz. Asamble' den sonra yeni üye girişimiz ve Meslek Hizmetleri ödül törenimizde yapılacak. Sanıyorum güzel bir gece yaşayacağız. Tüm dostlarımı eşli olarak Asamble' de görmeyi arzu ediyorum.

Önümüzdeki hafta kulübümüzde III. Asanblemizi' de yapacağız. Bu yılki formatta sadece ana komite başkanlarımız sunumlarını yapacak ilgili komite başkanlarımız hazırlıklarını yapacaklardır.

Bulgaristan'daki kayak tatil programımıza kayıtlar devam ediyor. Bu konuda Tamer BORAL ve Serhad CEYLAN dostlarımızla iletişime geçebilirsiniz.

Yine 10 aralık pazartesi günü Yunanistan Didimotico kulübünün toplantısına katılacağız, gelebilecek durumda olan dostlarımızın Tamer BORAL' a bilgi vermesini rica ediyorum.

Bu haftaki toplantımızda Edirne Fotoğrafları ile ilgili harika bir sunum yapan Faruk ETKER dostumuza ayrıca teşekkür ediyorum. Gerçekten çok güzel bir sunumdu...

Önümüzdeki hafta görüşmek dileğiyle.

Halil ALTUÇ

1766. TOPLANTI (29.11.2012)

MİSAFİRLERİMİZ :	Alexander PORTALSKY	Sanat Tarihçi	Kulüp Misafiri
	Vasil MARKOV	Sanat Tarihçi	Kulüp Misafiri
	İsmail Hakkı KURTULUŞ	T.Ü.Ed.Fak.Sanat Tarihi	Kulüp Misafiri
MAZERETLİ ÜYELERİMİZ :	Bülent EGELİ		
ARAMIZDA GÖREMEDİKLERİMİZ:	Ali ES – Demirkan ÇAĞLAYAN – Hasan ALTUNTAŞ – Kaya ZEYBEKOĞLU		
	Kenan KARAKUŞ – Recayi ARAN – Tarık ETKER		
DEVAM DURUMU :	65.22		

1767. TOPLANTI (04.12.2012)

MİSAFİRLERİMİZ :	Ahmet Cem ALEMDAR Öğrenci	Halil ALTUÇ Misafiri
MAZERETLİ ÜYEMİZ :	Gürkan KÖMÜRCÜ	
ARAMIZDA GÖREMEDİKLERİMİZ:	Demirkan ÇAĞLAYAN – İsmet AÇIKGÖZ – Kaya ZEYBEKOĞLU – Kenan KARAKUŞ	
	Recayi ARAN	
DEVAM DURUMU :	73.91	

Önümüzdeki hafta toplantımız: **11.Aralık.2011** Perşembe Saat 19.00 Rotary Evinde

Başkan : Halil ALTUÇ	Sekreter +Gel.D.B.: Bülent EGELİ	Sayman : Reşat AYAN
Üye : İsmail GÜMÜŞDERE	Geç.D.B. : Muzaffer MEMİŞ	
Bülten irtibat : Faruk ETKER	Tel: (284) 225 25 10 - 213 25 13	edirnerotary@gmail.com - www.edirnerotary.com

Kaybolan Tarihimiz-Taksim Meydanı

İçinden deniz geçen, tarih boyunca Ona sahip olabilmek için uğruna savaşılan, fakat sadece Fatih Sultan Mehmet'e nasip olan fetihle bize miras kalan muhteşem şehir İstanbul... Çok seviyorum İstanbul'u. Denizinde başka bir pırıltı, havasında başka bir koku var. Tarih kokar İstanbul. O kadar zamansızdır ki, bütün zamanları içinde barındırır İstanbul. Peki biz nasıl davranmışız İstanbul'un sahip olduğu güzelliklere? Doç. Dr. Turgut Saner'in çalışmasından seçilmiş fotoğraf ve bilgiler eşliğinde öğrenelim.

Bir zamanlar Taksim Meydanı'nda 1800'lü yıllarda Osmanlı Padişahı Abdülmecit zamanında yaptırılan Topçu Kışlası vardı. Kışla o kadar büyüktü ki İnönü (eski Mithatpaşa) Stadı yapılına kadar milli maçlar avlusunda yapılıyordu. Milli takımımızın Romanya'yla yaptığı ilk resmi maç burada oynanmıştı. Kışla Hint ve Rus mimarisinden esinlenilerek yapılmıştı.

Taksim Kışlası'nın Nizamiyesi

Maalesef Kışla 1940 yılında Lütfi Kırdar tarafından yeni imar planı çerçevesinde önce Taksim Meydanı'ndaki (bugün metro girişi bulunan) ahırları yıkılarak, sonra Gezi Parkı'ndaki anıtsal binaları yıkılarak yok edildi. Oysa bina duruyor olsaydı Taksim Meydanı dünyanın en güzel meydanlarından biri olurdu.

Yıkımdan sonra...

İstanbul'da yaşayan sevgili arkadaşlarım siz ne dersiniz? Yıkılmasaydı daha iyi olmaz mıydı?

Yapılış tarihi: 1780
Yaptıran: III. Selim
Yıkım tarihi: 1940
Yıkım nedeni: Park yapımı
Yer: Taksim

III. Selim döneminde, 19. yüzyılın başlarında inşa edilen Topçu Kışlası, Beyoğlu ve Taksim'in fiziksel çehresinde önemli izler bırakmıştır: Hem varlığı hem de yokluğu bu bölgenin kendine özgü karakterini şekillendirmiştir. Taksim Topçu Kışlası, Selimiye Kışlası'nın Avrupa yakasındaki karşılığıdır, uzun kanatları ve çok geniş avlusuyla dikkat çekmektedir. Arşiv belgeleri kışlada gerçekleşen onarımlara ve mekanlara ilişkin değerli bilgiler vermektedir. Fotoğraflardan bilinen, bir tür "oryantal pasta mimarisi" olarak tanımlanabilecek ünlü giriş cephesi de böyle bir tadilatın sonucudur; Batı'daki benzer nitelikli sayfiye, fabrika veya servis binaları mimarisini hatırlatmaktadır.

Topçu Kışlası, esas askeri etkinliklerin yanında, konumuna ve boyutlarına bağlı olarak pek çok farklı işlev için de kullanılmıştır; cambaz gösterileri, at yarışları, Rum hacıların konaklaması bunlar arasındadır. Kışla olarak hizmetinin sona ermesi ve satışı söz konusu olduğunda da şehir müzesi, sergi alanı gibi yeni işlevler önerilmiştir. 1913'te Sanayi ve Ticaret Şirket-i Milliye-i Osmaniye'ye satışından sonra da çeşitli gösterilere ev sahipliği yapmış ve kışlanın avlusu uzun yıllar futbol stadyumu olarak kullanılmıştır. I. Dünya Savaşı sırasında kısmen boş kalmış, İşgal Yılları'nda Fransız kuvvetlerinin yönetimindeki Senegalli askerlere tahsis edilmiştir.

Çeşitli dönüşümlerin ardından, nihayet Fransız şehirci Henri Prost'un önerileri doğrultusunda yıkım kararı alınmıştır. Buna göre kışladan boşalacak alana konutlar ve sosyal etkinlik yapıları inşa edilecektir; büyük bir park düzenlemesi Harbiye'ye kadar uzanacaktır. İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde kışlanın arazisi "İnönü Gezgisi" adıyla büyük bir tören meydanı niteliği de kazanacak, Taksim Meydanı ile bütünleşecektir. "Gezgi"nin ön tarafına İnönü'nün heykeli kurulacak, Taksim Cumhuriyet Anıtı da o noktaya kaydırılarak tasarımın bütünlüğü sağlanacaktır.

Ancak kışla kısım kısım yıkıldıktan sonra, planlanan düzenlemelerin çok azı uygulanabilmiştir. Ahırların yerini daha önce Taksim Meydanı almış, öndeki Talimhane apartmanlar inşa edilerek modern bir konut bölgesi karakteri kazanmıştır. Kışlanın yerinde ise bugün kelimenin tam anlamıyla "yeller esmektedir".

Fotoğrafçı,Sebah-Joallier v.,1900, Alman Arkeoloji Enstitüsü

Kışlanın avlusunda konser, Cem Kozar Arşivi

Futbol, Deniz Tümer Arşivi

Futbol, Gökhan Akcura Arşivi

Türk futbol tarihine geçmiş sözler !...

--Sparta Prag'ı sparta'da yeneceğiz. (Ümit AKTAN)

--Çok tehlikeli bir noktadan korner kullanıyorlar (Bülent KARPAT)

--Daha ilk dakikalarda gol yiyen Hayrettine;

İlker YASİN "Yapma Hayrettin daha kadroları saymadım."

--"maç bitti hala gol yiyoruz sayın seyirciler."

(8 - 0 lık İngiltere maçında 90+1 de yenilen 8. Gol sonrası.)

--"Her takım eşittir ama üç büyükler daha eşittir." (Ahmet ÇAKAR)

--"Değil Schmeichel dünyanın bütün michaeları gelse o topu çıkaramazdı." (Ümit AKTAN)

--eeeeeee Oktay,eeeeee ligde 2 gölün vardı bu maçta da bir gölün var eeee toplam kaç gölün oldu?

3 tane abi... (Bülent KARPAT'ın Oktay ile röportajı)

--" Bunca yıllık futbol hayatım boyunca şunu anladım ki,gol atmadan maç kazanılmıyor.(Hami MANDIRALI)

--"Dünden bu güne bir günde gelinmez." (Hıncal ULUÇ)

--"Hasan yıldızsa ben kuyruklu yıldızım" (Sergen YALÇIN)

--Fenerbahçe - Diyarbakır maçı sonrası Diyarbakırlı Burhan'ın teknik yorumu:

"Son dakikada iki pozisyonumuz var,onları atsak gol olacaktı."

--"Kaleci olmasa goldü" (Turgay ŞEREN)

--"Üç puanlık sistemde gol atmazsanız kazanamazsınız." (Ümit KAYIHAN)

--"İtalyan futbolunun efsane ismi Maldini'nin izinde yürüyorum.O da yıllarca milli takım ve milan formasını

Giydi,tarihe geçti.Ondan ne eksiğim var,fazlamın olduğuna inanıyorum." (İbrahim ÜZÜLMEZ)

--"Everything is something happened ! (Fatih TERİM)

--"Ankaragücü - Gençlerbirliği maçını başkent ekibi kazandı." (TRT Spikeri)

--(Ümit ÖZAT) -whenit doesn't it doesn't. (((meali: Olmayınca olmuyor.)))

--"Bakirelik yalnız bayanlarda mı olur ? Mesela hakemin bakiresi olmaz mı ?

Yani bozulmamış bir hakem..." (Erman TOROĞLU)

--"Diagonal paslarla olgun atak geliştirme çabası" (İlker YASİN)

--"Messssiiiiii,bu adam neyin nesi ??Eve sayın seyirciler messi gerçekten de bu adam neyin nesi"

(Ertem ŞENER)

--"Avrupa ya gitmek o kadar kolay mı ? Almanya maçından sonra benim Bayern Münich'e transferim vardı.

Adamlar araştırmışlar,almadılar." (Sergen YALÇIN)

--2001 - 2002 sezonunda Galatasaray'ın Monaco yu yenmesi üzerine star gazetesi:Monacoduk.

--"Bu akşam değerli konuklarımızın yanında çok daha değerli iki konuğumuz var." (İlker YASİN)

--"Bu maça kalp değil,kalp pili dayanmaz." (Ertem ŞENER)

--"En iyi savunma hücumdur." (Fatih TERİM)

--"Gol makinesi diye aldık,çamaşır makinesi çıktı." (Mehmet Ali ERBİL)

--Porto - Denizlispor maçından: "Deco topun başında.Atarsa 5 olur....5 oldu."

--"Maç Akçaabat Sebatspor'un 0 - 0 üstünlüğüyle devam ediyor. (Hüseyin BAŞARAN)

--"Liverpool kalemize akın akın geliyor.Yüreğimiz ağzımıza gelmekten,ağzımızda yer kalmadı sayın

Seyirciler.." (Ertem ŞENER)

--"Milan'ın kaka sı tehlikeli geliyor." (Ertem ŞENER)

--"Casillas sahadaki en başarılı kalecilerden biri." (Ömer ÜRÜNDÜL)

--"Korner mi diye bakıyorum.hayır köşe vuruşu." (İlker YASİN)

--"İki takım gol atamazsa eğer,maç berabere biter." (Ömer ÜRÜNDÜL)

--"Eğer milli takıma yabancı hoca alınacaksa benim alman vatandaşlığım da var." (Yılmaz VURAL)

--Fenerbahçe de Aragones'in suyunun ısındığı dönemde kendisine Manchester City'den teklif geldiğine dair

Fotospor haberinin başlığı; "Aragones city git"

--"Bence bu sezon en çok puan alan değil,enaz puan kaybeden takım şampiyon olacak."(İbrahim ÜZÜLMEZ)

--Saba TÜMER; ilk ne zaman milli oldunuz ?

Rıdvan DİLMEN: FUTBOLDA mı ?

--Sabri SARI OĞLU beraberlik sonrası; "Önemli olan 3 puandı."

--Son olarak Fatih TERİM'den geliyor gene: "LOOK AT THE TABELA."

Meyhane

Meyhane kültürü Liman kültürünün bir parçası olarak süregelmiştir. Çünkü gemiciler indikleri limanda bekardır ve içerek geçirecekleri vakitleri ve nakitleri vardır.

Türkler İstanbul'u ve Galata'yı aldıkları zaman zaten liman olan bu şehrin meyhaneleri de dünya ölçülerindeydi. 16. Yüzyıl yazarlarından Kastamonu'lu Latifi "**Tarifname-i İstanbul**" adlı eserinde İstanbul meyhanelerinin özellikle Tahtakale'de toplandığını, Galata'nın ise "**serapa meyhane**" olduğunu kaydeder.

Müslüman halk genel olarak içki konusundaki dinsel yasaklara bağlıydı ama, Müslüman olmayanların adetlerine karışılmazdı. Galata başta olmak üzere gayrimüslümlerin yoğun olduğu mahallelerde birçok meyhane vardı ve bu meyhanelerin müşterilerinin bir kısmını kaçamak yaparak gelen Müslümanlar oluşturuyordu. Keyif için içilip yenilen yerler olan meyhaneler de bütün işyerleri gibi lonca düzenine bağlıydı.

Fatih'in saltanat dönemi (1451 - 1481) İstanbul'un imarıyla ve yerleşimi ile geçmişti. Oğlu II. Beyazıt (1481 - 1512) zevk ve eğlenceye düşkünlüğü, dolayısıyla sanatı teşvik etmişti. Bu dönemde meyhaneler fazlaşmıştır. II. Beyazıt'ın oğlu Yavuz Selim (1512 - 1520) sırasında meyhaneler daha da fazlaşmış, sarhoşluk İstanbul'da daha da yaygınlaşmıştır. Sultan Süleyman (1520 - 1566) taht'a çıktıktan sonra içki kullanımını yasakladı. II. Selim zamanında (1566 - 1574) Damat İbrahim Paşa ve çevresinin de teşvikiyle meyhaneler yeniden açılmış zevk ve eğlence dönemi yeniden başlamıştır. Nitekim 7 Ekim 1573'de Müslüman mahallelerine dahi meyhane açıldığı bildirimine karşılık bunun durdurulması için ferman çıkartılmıştır.

Saray hamamındaki bir zevk aleminde düşerek yaşamını yitiren II. Selim'den sonra tahta çıkan oğlu III. Murat zamanında (1574 - 1595) 13 Mart 1576'da çıkartılan ferman ile Müslüman mahallelerinde olmaması kaydı ile meyhaneler yine işlevlerine serbestçe devam ediyorlardı.

III. Murat bu defa Müslümanların Hıristiyan mahallelerindeki meyhanelere dadandığına bizzat şahit olunca içki yasağı koydu (14 Mart 1583). Ancak, bir süre sonra askerlerin içki içme yasağı, askerlerin dayatmaları sonucunda kaldırılınca asker olmayanlar da içki içmeyi sürdürdüler.

Komutan içkiyi yasakladı ve duvara "**Alkol öldürür**" diye yazdırdı. Ertesi sabah, bu yazının altına bir cümle eklenmişti:

"Asker ölümden korkmaz".

Eremya Çelebi Kömürcüyan 17. Yüzyılda İstanbul Tarihi adlı kitabında Kasımpaşa'yı anlatırken: "**İleride Yahudi evleri ve onların iki tarafında "oda"lar görülür. Bu evler sahildedir ve altlarında dükkânlar vardır. Burada misafirler için balık pişirilir ve onlara turşu ve kurutulmuş mersin ve morina balıkları ikram edilir. Yahudi kasapları ve MİSKET ARAK'ının (Rakımın) satıldığı koltuklar da oradadır.**"

Anlamaktayız ki şimdinin benzerleri boğaz lokantaları eskiden haliç kıyısında yer almış. Ve 17. Yüzyılda rakı hem de misket üzümünden yapılma olarak bu evlerde demcilere sunulmuş. Büyük büyük büyük dedemiz aşağıda demini aldıktan sonra belki de yukarıdaki odalara çikardı.

İstanbul meyhaneleri buldukları yerlere, sahiplerine, dükkanın üzerine ünvan levhası yerine asılan tahta veya madeni kayık, kule, hançer gibi alameti farikaları, ya da içinde havuz fıskiye bulundurma özelliklerine göre adlandırılırlardı . Söz gelimi: Hançerli, Kürkçü Hanı, Yahudi, Kandilli v.s. Bu alametlerden bazıları Yeniçeri ocaklarının alametleriydi. Bu meyhanelerin akşamcı müşterileri ve semtlerine göre Yeniçeri akşamcılarını "**Dayı**" ünvanıyla herkesten daha fazla hürmet görürlerdi.

Tersanecilerle topçular Kasımpaşa'dan Fındıklı ve Salıpazarı'na kadar uzanan meyhanelerin müşterileriydi. Kayıkçı, hamal, tellak takımı ve İstanbul'un baldırı çıplak külhanileri bu meyhanelere giremezdi; uğrasalar da meyhane akşamcılarının bulunmadığı zamanlarda ayakta içip giderlerdi. Bu meyhanelere "**Gedikli Meyhaneler**" denirdi. Abdülaziz döneminin sonlarına doğru bunlara "**Selatin Meyhaneler**" denmeye başlandı. Meyhane gedikleri kurulduktan sonra ayak takımının gittiği yerler "**Koltuk Meyhanesi**" denilen kaçak yerler, gizlice içki satan ara sokak bakkalları ve manavlarıydı. Koltuk meyhanelerinin bir kısmı ise "**Kibar koltukları**"ydı. Buralara evine içki sokmayan memur ve katip takımı gelirdi.

Karısı : "**Ya ben, ya rakı**" demiş.

Adam hamal çağırıp, rakıları yatağa taşıtmış ! ..

Ayak takımını için küçük "**koltuk**"lardan başka bir de "**Ayaklı Meyhaneler**" vardı. Ayaklı meyhaneler seyyar içki satıcılarıydı; çoğunluğu Ermeni'ydiler. Bunların dükkanı, tezgahı, fiçısı, ustası, sakisi kendisiydi. Bellerine ucu musluklu, rakı veya şarapla doldurulmuş gayet uzun bir koyun bağırsağı sararlar, sırtlarında bir cüppe, cüppe'nin iç cebinde de bir kadeh olurdu. Omuzlarına da alamet olarak birer peşkir atarlardı. Ayaklı meyhaneler en çok Bahçekapı, Yemiş İskelesi, Galata ve civarında dolaşırlardı. Müşterilerini gördükleri zaman etrafı kollayacak bir bakkal veya manav dükkanına girer, kuşağının arasından kadehi doldurup peşisıra gelen müşterisine vücudunun sıcaklığıyla ısınmış içkiyi sunarlardı. Kadehi bir yudumda yuvarlayan baldırı çıplak ayyaş, bir üzüm tanesini ya da mevsimine göre bir başka meyveyi meze yapardı. Çoğu da elinin tersiyle ağzını silip gider, buna da "**yumruk mezesi**" denilirdi.

İstanbul'un gedikli meyhaneleri mutfaklarının temizliği ve aşçıların da özellikle balık ve et yemeklerindeki hünelerle meşhurdur. "**Gediklilerin sunduğu külbastı ve etli yaz türlüünü (güveç) konak aşçıları yapamaz**" denilirdi. Gediklilerin geniş ve yüksek tavanları genelde direklerle tutturulurdu. Orta direğin dibinde bulunan büyük bir tuzlu balık (sardalya) fiçısı da bu tür meyhanelerin özelliklerinden biriydi. Tuzlu balıklar fiçılarla Malta veya Ege adalarından getirilirdi.

Temizliğine çok dikkat edilirdi meyhanelerin. Bardaklar ve kadehler temiz bezlerle kurulanıp parlatılırdı. Yerler dikkatle süpürülür, sofralar gıcır gıcır silinirdi. Sofralarda akşamcılara hizmet eden uşaklar ve çubuktar çocuklar tertemiz giyinirdiler. Sofralara toprak şamdanlar koyulur, mumları dikilip hazırlanır, etrafına da meze tabakları dizilirdi.

Bir de kütükten oyma tuzluk bulunurdu her sofrada bereket simgesi olarak. Sandalyeler genellikle kısa, ahşap ayaklı olup, oturma yeri hasırdandı.

Gediklilerin tezgah başı müşterileri "**dört kaşlı**" denilen ve akşamcı olan ağaları, ustaları ile karşılaşıp yüz göz olmak istemeyen esnaf kalfaları ve çıraqlarıydı. Fasulye piyazı, lahana turşusu ve kırık leblebi gibi meze ve çerezler tezgah başında sürekli bulunurdu. Rakı ve şarap önce kabaktan, sonraları ise metalden veya camdan yapılmış "**karnından işeyen**" ibriklerle sunulurdu. Müşteri meyhaneye geldiğinde masa meze tabaklarıyla donatılmış, içki kadehleri yerleştirilmiş olurdu. Meyhanecinin masaya buyur etmesi ile ısınan fakat ancak masadaki mumu yaktıktan sonra başlayan bu demlenme saatleri sürerdi. Masaya müşteri oturduğunda hazır bulunan mezeler için para alınmaz, içki ve ayrıca sipariş edilen mezelerin parası alınırdı. Ramazanda meyhaneler kapatılırdı. Bayram arifesinde meyhaneciler gedikli müşterilerinin evlerine midye veya uskumru dolma gönderirdiler. Buna "**unutma bizi dolması**" denilirdi.

Meyhane kapanma vakti geldiğinde ise müdavimlerin gönderilmesi ayrı bir meyhanecilik yeteneği gerektirirdi. Masalara eğilerek "**yaılanmak vakti**" hatırlatılır. "**Küfelik**" olanlar için dışarıda bekleyen hamallar işe davet edilirdi. Eve gitmek için küfeye ihtiyacı olmak "**dut gibi olduğunun**" kanıtı olurdu.

Meyhaneci geç vakit meyhaneyi kapayıp evine gitti. Bitkin bir halde yatağına gireceği sırada telefon çaldı.

Telefondaki sarhoş sesi :

- Meyhaneci, dedi. Kaçta açacaksın meyhaneyi?

- Yahu daha yeni kapadım. İstediyim zaman açarım. Hem açsam da seni içeri almam.

Telefondaki sarhoş :

- Ben içeri girmek değil, dışarı çıkmak istiyorum.

Cumhuriyet Meyhanesi

Samatya'dan Yedikule'ye giderken yol üzerinde solda "**Safa**" meyhanesi işte zamanımıza Osmanlı'nın son döneminden, meyhane yapı şekli ve iç düzenlemesiyle kalmış, yegane meyhane olarak hala faaliyetini sürdürmektedir.

Tütün ve kahve yasağıyla birlikte içki yasağının da en şiddetli uygulandığı dönemin IV. Murat dönemi olduğunu biliyoruz. Gariptir ki, bu padişahın kendisi de tarihimizin namlı içkicilerinden biriydi; ayyaşların piri sayılan Yorgancı Ahmet Efendi'nin oğlu Bekri Mustafa da aynı dönemde yaşadı.

Bu dönemde anlatılan ve günümüze kadar gelen fıkraların çoğunda ikisinin adının geçmesi yalnızca rastlantı olmasa gerek !..

Söz gelimi, yine ikisinin arasında geçen sandallı fıkra, hem içkinin etkilerini, hem de dönemin havasını yansıtması bakımından oldukça çarpıcı:

IV. Murat koyduğu yasaklara uyulup uyulmadığını bizzat kendisi kontrol etmeye meraklı bir padişah olduğu için, yine bir gün kıyafet değiştirerek bir sandala biner. Amacı sahil şeridinde içki içilip içilmediğini kontrol etmektir.

IV. Murat'ı tanımayan sandalcı arada bir cebinden bir şişe çıkartıp yudumlamaya başlayınca, padişah sorar:

- "**Nedir o içtiğin ?** "

Sandalcı Bekri Mustafa'nın ta kendisidir; kendini kolay ele vermez.

- "**Kuvvet şurubu**" der. "Ben bundan iki yudum çekince kendimi aslan gibi hissediyorum. Kürek çekmek vız geliyor".

- Padişah tadına bakmak isteyince, Bekri Mustafa, nasılsa denizin ortasındayız, bizi kim yakalayacak, diye düşünüp şişeyi uzatır.

Padişah iki yudum alır almaz, kükrer :

- "**Bre zındık ! Bu şarap. Şarap içmeyi yasakladığımı bilmiyor musun ?**"

Bekri Mustafa şaşırır :

- "**Sen kimsin ki, içkiyi yasaklıyorsun ?**" der.

- "**Ben IV. Murat'ım !..**" yanıtını alınca, Bekri Mustafa küreği kaptığı gibi ayağa fırlar.

- "**Şimdi atarım seni denize, daha iki yudum aldın, kendini IV. Murat sanmaya başladın. İki yudum daha alsan, Dünyayı ben yarattım diyeceksin**".

İstanbul... Türkiye'nin kültür, sanat ve eğlence başkenti...

Ve eğlence hayatı denilince de ilk akla gelen elbette meyhaneler olmakta. Şimdi sizlerle İstanbul'da meyhanelerin tarihine kısa bir yolculuğa çıkacağız...

Öncelikle "**meyhane**" sözcüğünün Farsça'dan geldiğini ve "**şarap içilen yer**" anlamına geldiğini belirterek başlayalım söze.

İstanbul'da meyhanelerin tarihi Bizans'a kadar dayanmakta. Bizans döneminde şehrin çeşitli semtlerinde meyhaneler bulunmaktaymış . Şarap içilen bu meyhaneler Osmanlı döneminde giderek çoğalmış. Osmanlı padişahlarının çeşitli dönemlerde koydukları "**içki yasakları**"na rağmen, "**inadına**" yaşayan mekânlar olmuş, meyhaneler.

Osmanlı döneminde, Kanuni Sultan Süleyman, I.Ahmet, IV.Murat ve III.Selim tarafından içki yasağı konulmuşsa da meyhanelerin azalması bir türlü mümkün olmamış. Reşat Ekrem Koçu içki yasağını şöyle anlatır:

"Memleketimizde devir devir konulmuş, şiddetle takip edilmiş, göz yumulup unutulmuş, sonra tekrar konulmuş ve son zamanlara kadar devam etmiş yasaklardan biri alkollü içkiler yasağıdır. Hattâ Cumhuriyet devrinde bile, 1946 ve 1950 bir dereceli mebus seçimi günlerinde yirmi dört saat için içki yasağı konulmuştur."

İçki yasağı bahsini IV.Murad döneminde geçen bir fıkra ile noktalayalım. Reşat Ekrem Koçu'dan aktarıyoruz: "İçki yasağının en amansız devri, IV.Murad zamanı olmuştu. Ne kadar garip bir tesadüftür ki ayyaşların piri Bekri Mustafa da o devirde yaşamıştır.

(...) Mustafa Üsküdar iskelesinde kayıkçılık yaparken, bir gün Sultan Murad ile Sadrazam Bayram Paşa tebdil gelirler ve mahsus koca ayyaşın kayığına binerler, sahilden bir hayli açılınca, kayıkçı rakı destisini dikip birkaç yudum içer.

Sultan Murad:

- Baba destiyi uzat, bir yudum su da ben içeyim! der.

Mustafa, güler:

- Sen içemezsin oğul, içindeki su değil, rakı! der...

Padişah:

- Niye içemeyelim? deyince

-Tahammül edemezsiniz, belli olur, hem kendinizi hem beni yakarsınız!., der. Beriki ısrar edince destiyi uzatır...

Yol aladursunlar, desti elden ele dolaşır...

Bir ara Sultan Murad:

- Baba, sen Padişah yasağından korkmaz mısın?., diye sorar...

Bekri Mustafa:

-Korkarım, amma Padişah beni burada nerden görecektir? der.

Padişah:

- Ya ben haber verirsem? Deyince

- Veremezsin, sen de içtin, kellelerimiz beraber düşer! Cevabını verir.

Bunun üzerine çakır keyf olan hükümdar:

- Ya ben Padişah, bu adam da Sadrazam Bayram Paşa ise!.,

Deyince, Bekri Mustafa kürekleri bırakıp kahkahayı atar:

- Seni köftehor... Ben demedim mi tahammül edemezsin diye!. Şunun şurasında iki yudum rakı içtiniz, biriniz Padişah, biriniz vezir olmağa kalktınız!., der!"

Osmanlı'da meyhane denilince Galata gelirmiş akla... Eski Galata meyhanelerini Orhan Türker'in Galatadan Karaköy'e isimli kitabının "Galata Meyhaneleri" bölümünden birlikte okuyalım:

"Reşat Ekrem Koçu, Galata meyhaneleri için şunları yazmıştır:

Yakın zamana kadar halkın çoğunluğu Rumlarla Frenklerin teşkil ettiği Galata, İstanbul'un fethinden bu yana yüzyıllar boyunca meyhanelerin çokluğu, büyüklüğü hepsi Rum milletinden meyhanecilerinin de iştret erbabının keyfine uygun hizmetleri pekiyi bilmeleri ile meşhurdu!"

I.N.Karavia'nın 1933 yılında İstanbul'da Rumca olarak basılan "*Allote Ke Tora*" isimli kitabında Galata meyhanelerinden şu şekilde söz edilmektedir: "Eski Galata'da çok sayıda meyhane vardı. Meyhanelerin egemenliği tabiatıyla akşam saatlerinde başlardı. Meyhaneler o zamanın kanunlarına göre alaturka saatle 1.30'a kadar açık kalabilirlerdi. Bu saat aşılsa ağır cezalar vardı. Ancak meyhanecinin açgözlülüğü ya da müşterilerin bir türlü gitmek istememelerinden dolayı kanuni süre çok zaman aşıldı. Bu meyhanelerde çok miktarda duziko (rakı) ve mastika (sakız rakısı) tüketilirdi. Kapanma saatine yakın meyhaneci son mezeleri getirip hesapları toplardı. Bu son meze genellikle pastırma veya sahanda kaşar peyniri olurdu. Son mezenin servisi müşteriye kibarca gitme vaktinin geldiğini hatırlatırdı."

1830'ların İstanbul'unda Yedikule, Samatya, Kocamustafapaşa, Langa, Kumkapı, Fener, Balat, Galata, Ortaköy, Arnavutköy, Tarabya, Büyükdere, Çengelköy, Üsküdar ve Kadıköy meyhaneleriyle ünlü olan semtlermiş... Bu dönemde meyhanelerde genellikle şarap içilirmiş... Rakının yavaş yavaş şarabı gerilerde bıraktığı yıllar 1850'li yıllar olmuş. Meyhaneler şarap içilen yerler olmaktan çıkarak, çoğunlukla rakı içilen mekânlara dönüşmüş.

İstiklal Meyhanesi

O yılların meyhanelerini bir İstanbul aşığı olan yazar Sermet Muhtar Alus şöyle anlatmakta, "Eski Meyhane Alemleri" başlıklı yazısında:

"Yenikapı'daki Sandıkburnu ile Langa'daki Maksud'un meyhanesini unutmak kabil midir? Sandıkburnu o vakitler, devrin kibarlarının rakı içtikleri yegâne yeridir. Yazın, mehtaplı gecelerde, yüz elli metre kadar denize doğru uzanan salaş gazinolar hıncahınç dolar, oturacak yer bulunamazdı.

Bunların içinde Artin'in gazinosu, mezelerin nefaseti itibariyle en mükemmellerinden ve en çok müşterisi olanlardandı. Hele damadı Aris'in yaptığı fasulye pilakisi ile ciğer tavasının emsali yok. Seyyar mezecilerden Onnik de buranın maruf simalarındandır! "

1920'lerdeyiz... işgal altındaki İstanbul'da araştırma yapan Amerikan Bilim Heyeti'nin yazdıklarına göre İstanbul'daki birahaneler ve meyhaneler uluslar itibariyle gruplara ayrılmış.

On sekiz ulustan insanın işlettiği toplam 257 lokanta, 31 kafe, 471 birahane arasında örneğin, İngilizlerin bir lokantası; Rumların 171 lokantası, 26 kafesi, 444 birahanesi; Çekoslovakları n 2 lokantası; Almanların 2 lokantası; Ermenilerin 13 lokantası, 1 kafesi, 15 birahanesi bulunurken Türklerin ise 35 lokantası ve 4 birahanesi mevcutmuş.

Geldik Cumhuriyet dönemine...

Bu dönemde Galata'daki meyhaneler yavaş yavaş kapanmış, Beyoğlu'nda ise yeni meyhaneler açılmaya başlanmış. Asmalımescitte, Çiçek Pasajı ve Krepen Pasajı içinde 1930'lardan itibaren açılan bu meyhaneler 1960'lı yıllara kadar popülerliğini yitirmemiş.

Haldun Taner'in "**dünyanın en civcivli meyhanesi**" olarak nitelendirdiği Çiçek Pasajı, 1978 yılında çökene kadar popülerdi. Banker Hristaki Zografos Efendi tarafından 1876 yılında "**Cite de Pera**" adıyla yaptırılan ve sonradan "**Çiçek Pasajı**" ismini alan bina; 18 lüks daireden ve Paris modasına uygun bir tarzda döşenmiş 24 dükkandan oluşmaktaydı.

Haldun Taner şöyle anlatmıştı pasajı.

"Çiçek Pasajı, sade Beyoğlu'nun değil, belki dünyanın da en civcivli meyhanesi idi. Her Tanrı'nın günü bu pasaj sabahın yedisinden gecenin yarısına kadar her çeşit insanla dolar taşardı. Yirmi kadar meyhanenin içi, fiçuların masa olarak kullanıldığı kaldırımları, pasajın ortasındaki boşluk, Balıkpazarı ve Beyoğlu kapılarına sıralanmış seyyar karidesçi, kokoreççi ve midyeciler günün hiçbir saatinde müşterisiz kalmazlardı. Müşterilerin hepsi birbirinden renkli, canlı ve çelişkendi, iflah bulmaz esrarkeşle snob aydın, sırtık turistle karamsar sanatçı, ipini koparmış aylakla çiçeği burnunda asistan, dejenere mirasyedi ile ağır işçi, burada dirsek dirseğe kafa cilalarlardı"

Çiçek Pasajı denilince, **Degüstasyon**'u anmadan geçmek mümkün değil elbette. Edebiyat tarihimizde özel bir yeri olan Degüstasyon eski bir İtalyan lokantasıydı. 1940'lı yıllarda edebiyatçıların, sanatçıların uğrak yeri olan Degüstasyon'u, "**Canan ki Degüstasyon'a gelmez, Fakirhaneye hiç gelmez**" mısrasını oturduğu masada yazıveren Orhan Veli'yi ardımızda bırakıp devam edelim.

Şimdi var olmayan ama yine İstanbul meyhaneleri tarihinde özel bir yeri olan Krepen Pasajı'na gelince; pasaj 19'uncu yüzyılın ikinci yarısında inşa edildi. Kunduracıların topluca buldukları bir pasaj iken meyhaneleri ile ünlendi. Sonra bu güzel pasaj yıkılarak yerine sıra sıra sahafların bulunduğu Aslıhan Çarşısı yapıldı.

Geldik, günümüzün Beyoğlu meyhaneleri denilince ilk akla gelen sokağına, Nevizade'ye...

1980'lere kadar üç beş meyhanenin bulunduğu bu sokak, Krepen Pasajı'nın yıkılmasından sonra oradaki meyhanelerin de taşınması ile giderek meyhaneler sokağı oldu.

Sokaktaki meyhaneler arasında Krepen'deki İmroz meyhanesi 1941 yılında Krepen Pasajı'nda Tanaş ile Ispiro Usta'nın kurduğu **İmroz**'un bugünkü sahipleri Krepen'deki İmroz garsonlarından Yorgi Okumuş, Mustafa Yıldırım ve İrfan Kara.

Eski Rum meyhanelerinin meze ve servis geleneğini devam ettiren İmroz'un yanı sıra Boncuk, Neyle Meyle, Asırlı, Çağlar, Keyif, Çardak, **Demgâh** sokağın popüler meyhanelerindendir. Sokağın bitiminde bulunan Mini Meyhaneyi, sokağın en küçük ancak en sevimli meyhanesini de unutmadan geçmeyelim...

1980'lere kadar üç beş meyhanenin bulunduğu bu sokak, Krepen Pasajı'nın yıkılmasından sonra oradaki meyhanelerin de taşınması ile giderek meyhaneler sokağı oldu.

Balıkpazarı'ndan ayrılmadan sokağın sonunda yer alan ve tarihi Cumhuriyet kadar eski olan **Cumhuriyet Meyhanesi**'ne de bir uğrayalım. Her zaman olduğu gibi, dolu...

Tünel'e doğru uzanalım artık... Arada **Kallavi**'ye ve Garibaldi sokağındaki **Garibaldi**'ye bir selam verdikten sonra Asmalımescit Sokağı'ndayız... Sokağın başında Fikret Adil'in ünlü kitabından ismini alan **Intermezzo** karşılıyor bizi. Eskiden meyhanelerin bol olduğu bir sokak olan Asmalımescit'de iki meyhane var ki, akşamcıların, rakıyı sevenlerin uğrak yeri. İlki **Refik Restoran**, Refik Arslan tarafından 1954 te açılmış. 1938'de İstanbul'a gelen Refik Arslan hâlâ müşterilerine hizmet etmekte...

Refik'i arkamızda bırakıp Asmalımescit'in ikinci ünlü meyhanesi, **Yakup 2**'ye doğru ilerliyoruz. Yakup 2'nin sahibi Yakup Arslan, Refik Restoran'ın sahibi Refik Arslan'ın yeğeni. Yakup'u Rize'den Asmalımescit'e getiren de amcası Refik, 1975'de İstanbul'a gelip amcasının meyhanesinde çalışan Yakup, sonra Yakup 1'i ve ardından 1982'de Yakup 2'yi açıyor. Yakup 1 artık yok... Yakup 2, kimilerine göre entelektüel meyhanesi, kimilerine göre ise eski İstanbul Rum meyhanelerinin devamı...

Beyoğlu'ndaki meyhane turunu hızla bitirdikten sonra Meyhane denilince akla gelen bir başka semte, Kumkapı'ya geldik.

Bizans, Osmanlı ve yakın zamana kadar yoğunlukla Ermeni ve Rumların yaşadığı bu semt, uzun zamandır meyhaneleri, balıkları ve eğlenceleriyle ünlü bir semtimiz. O eski meyhaneler ve meyhaneciler artık yoksa da, gelenek devam etmekte. Kumkapı şimdilerde boydan boya meyhane...

İstanbul'un yaşayan en eski ve tanınmış meyhanelerinden birisi **Kör Agop**'dur. Kumkapı'nın en gözde meyhanelerden biri olan Kör Agop'u 1938 yılında Agop Usta açmış. Meyhane kültürüne terbiyeli balık çorbasını, sıcak fasulyeyi katan Kör Agop'un ölümüyle meyhaneyi önce oğlu Hayko işletmiş. Günümüzde de torunu Daniel tarafından işletilen Kör Agop, Ermeni ve Türk mutfağının en seçme lezzetlerini bir arada sunmaya devam ediyor. Diğer meyhaneleri, daha doğrusu diğer balık lokantalarından bazılarını da, unutmadan sıralayalım: **Neyzen Balık Restaurant, Kumkapı Balık Lokantası, Denizkızı Restaurant, Fener Balık Restaurant...**

Evet, ne yazık ki yazı bitmekte ancak biz daha ne İstanbul meyhanelerinin belli başlılarından, ne meyhane âdetlerinden, ne mezelerinden, ne de eğlencelerinden, sazlı sözlü fasıllardan söz edemedik. Bunlar da başka bir yazının konusu olsun...

Bir kusur ettiyse affola !

Murat Binzet'in katkısı ile

1913 yılında Edirne de bulunan Kafeler ve Birahaneler

(Kaynak: The ANNUAIRE ORIENTAL 1913 Dergisi)

Belediye

Varyete
Agassi
Amerika
Bomonti
Canik

Konyak satıcıları

Anghelidis
Costoglou Kardeşler
Elefteriades
Mizana
Pantazidi
Poliloquides

Sarapçılar

Aghassi
Avramidi Kardeşler
Calojeannidi
Cantarcioğlu
Catapodi
Djannik
Evropalı
Fasso (Thelemaque)
Mitzana
Stavrides
Valassides (Hadji Dimitris)